

כאילו יש בה מכה ונועל בה בלבד.

והבינה הגמרא שכוונת רבי יוחנן שאמר "עשיתו מכה" — לרגל שנועל בה, התכוון. ומוכח שהוא סובר כרב הונא, שברגל שיש בה מכה נועלים את הסנדל היחיד.

ודחינן: אין ראייה מדברי רבי יוחנן, כי ודילמא רבי יוחנן כחייא בר רב סבירא ליה, שנועלים את הסנדל היחיד ברגל הבריאה והכי קאמר רבי יוחנן לרב שמן בר אבא: עשית את רגל של שמאל כרגל שיש בה מכה שלא אנעל עליה את סנדלי.

ומה שסובר רבי יוחנן שנועל את של שמאל תחילה ואחר כך של ימין, אודא רבי יוחנן לטעמיה.

דאמר רבי יוחנן: סדר נעילת נעליו היא כתפילין כך מנעלים: מזה תפילין בשמאל ידיו — אף מנעלין בשמאל רגליו נועל תחילה. לפי ששמאל היא חשובה מכה הנחת תפילין שהיא בשמאל⁽¹⁰⁰⁾.

מיתבי להקשות על שיטת רבי יוחנן,

ששנינו בבבלי: כשהוא נועל מנעליו, נועל את של ימין תחילה ואחר כך נועל את של רגל שמאל.

אמר רב יוסף: השתא דתניא הכי להקדים נעילת ימין לשמאל ואמר רבי יוחנן הכי להיפך להקדים נעילת שמאל לימין, הלכתא: דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד⁽¹⁰¹⁾.

אמר ליה אבוי: מנין לנו שכל הקדמה שהוא רוצה יכול לעשות, או כברייתא או כרבי יוחנן?

דילמא רבי יוחנן הא מתניתא הסוברת שצריך להקדים ימין לשמאל לא הוה שמייע ליה. ואי הוה שמייע ליה שמפורש בבבלייתא שלא כדבריו הוה הדר ביה.

ועוד יש להקשות: שמה האמת להיפך, ואי נמי שאפשר שבאמת שמייע ליה לרבי יוחנן דתניא בבבלייתא שלא כדבריו, אלא וקסבר אין הלכה כאותה משנה? [בבלייתא]⁽¹⁰²⁾

אמר רב נחמן בר יצחק: ירא שמים יוצא ידי שתייהן גם דעת הברייתא וגם דעת רבי

אפשר לומר שהקשירה היא המעשה שדומה לתפילין ומזכירה אותם. וראה להלן טעם נוסף]

101. ופירשו התוספות שרבי יוחנן לא חולק על הברייתא אלא יש מקום להקדמת הימין מפני שהשיבתו תורה למתן דמים בבהן יד ורגל ימין וכן למצות חליצה, ויש מקום להקדים את שמאל כמצות תפילין. אבל מהקפדת רבי יוחנן על רב שמן בר אבא למדנו שצריך תמיד להקדים את אותו צד ולא לעשות פעם כך ופעם כך. וראה מהרש"א.

102. לא פירשה הגמרא מדוע הוא סובר שאין

אבל אנו לא פוסקים כך לדינא אלא ירא שמים יצא ידי שתייהן [כדלהלן בגמרא], וכרב כהנא שאין לטרוח ולהקפיד כל כך על הקדמת הימין או השמאל, וראה להלן.

100. המאירי מפרש את השייכות של נעילת נעל לתפילין, שראוי ללבוש ולנעול בסדר מסוים — או להקדים את הימין כדי להזכיר שראוי להחשיב ולהקדים את דרך הימין [היותר טובה] ולחלק כבוד למי שהוא הולך דרך ימין, או להקדים את השמאל כתפילין להזכיר את התפילין שהוא יסוד האמונה והייחוד, [ולמסקנא שרק בקשירת הנעל יש להקדים את השמאל,